

BẢN THUYẾT MINH

NỘI DUNG DỰ THẢO THÔNG TƯ THAY THẾ THÔNG TƯ 17/2013/TT-NHNN NGÀY 16/7/2013 HƯỚNG DẪN VỀ QUẢN LÝ NGOẠI HỐI ĐỐI VỚI VIỆC PHÁT HÀNH TRÁI PHIẾU QUỐC TẾ CỦA DOANH NGHIỆP KHÔNG ĐƯỢC CHÍNH PHỦ BẢO LÃNH

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH

Thông tư 17/2013/TT-NHNN hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với việc phát hành trái phiếu quốc tế của doanh nghiệp không được Chính phủ bảo lãnh (sau đây gọi là Thông tư 17) được ban hành ngày 16/7/2013 trên cơ sở quy định tại các nguồn luật như Pháp lệnh Ngoại hối, Nghị định 219/2013/NĐ-CP ngày 26/12/2013 quy định về quản lý vay, trả nợ nước ngoài (**Nghị định 219**); Nghị định 90/2011/NĐ-CP quy định về phát hành trái phiếu doanh nghiệp (Nghị định 90). Thông tư này đã tạo cơ sở pháp lý rõ ràng hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với doanh nghiệp thực hiện vay nước ngoài dưới hình thức phát hành trái phiếu quốc tế.

Trong bối cảnh nền kinh tế Việt Nam đã hội nhập quốc tế sâu rộng, việc thực hiện thành công các phương án phát hành trái phiếu quốc tế (TPQT) ở thị trường nước ngoài chứng tỏ sự phát triển lớn mạnh của các doanh nghiệp Việt Nam; từ đó, một mặt thu hút được niềm tin, quyết định đầu tư của nhà đầu tư nước ngoài và củng cố uy tín của Việt Nam trên thị trường quốc tế, mặt khác hỗ trợ doanh nghiệp tìm kiếm đối tác chiến lược để thực hiện các chương trình đầu tư, mở rộng phát triển sản xuất, góp phần tăng cường phát triển kinh tế và gia tăng vị thế của Việt Nam trên thị trường tài chính quốc tế.

Thực tế, từ khi ban hành, việc áp dụng Thông tư 17 không gặp các vướng mắc trong quá trình triển khai thực hiện. Tuy nhiên, nghị định của Chính phủ về phát hành trái phiếu doanh nghiệp trước đây đã được thay thế bằng Nghị định 153/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2021 quy định về chào bán, giao dịch trái phiếu doanh nghiệp riêng lẻ tại thị trường trong nước và chào bán trái phiếu doanh nghiệp ra thị trường quốc tế (**Nghị định 153**); do đó, Thông tư 17 cần được thay thế để đảm bảo phù hợp với cơ sở pháp lý ban hành tại Nghị định 153. Đồng thời, nhằm đáp ứng nhu cầu quản lý trong bối cảnh hiện tại, NHNN đang trong quá trình bổ sung, chỉnh sửa một số văn bản hướng dẫn về quản lý vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp (dự thảo Thông tư thay thế **Thông tư 12/2014/TT-NHNN** ngày 31/3/2014 quy định về điều kiện vay nước ngoài của doanh nghiệp không được Chính phủ bảo lãnh; dự thảo Thông tư thay thế **Thông tư 03/2016/TT-NHNN** hướng dẫn một số nội dung về quản lý ngoại hối đối với việc vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp). Khi các Thông tư thay thế Thông tư 17 và các Thông tư nói trên được ban hành sẽ đảm bảo tính thống nhất trong hệ thống quy phạm pháp luật về quản lý vay, trả nợ nước ngoài.

II. CƠ SỞ PHÁP LÝ:

- Pháp lệnh Ngoại hối số 28/2005/PL-UBTVQH11 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội ngày 13 tháng 12 năm 2005 và Pháp lệnh số 06/2013/PL-UBTVQH13 ngày 18 tháng 3 năm 2013 sửa đổi, bổ sung một số Điều của Pháp lệnh Ngoại hối;

- Nghị định số 16/2017/NĐ-CP ngày 17 tháng 02 năm 2017 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam;

- Nghị định số 219/2013/NĐ-CP ngày 26 tháng 12 năm 2013 của Chính phủ về quản lý vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp không được Chính phủ bảo lãnh (**Nghị định 219**);

- Nghị định 153/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 quy định về chào bán, giao dịch trái phiếu doanh nghiệp riêng lẻ tại thị trường trong nước và chào bán trái phiếu doanh nghiệp ra thị trường quốc tế (**Nghị định 153**).

III. NỘI DUNG DỰ THẢO THÔNG TƯ

Kết cấu Thông tư thay thế Thông tư 17 bao gồm 5 Chương và 16 Điều: Chương I – Quy định chung (05 điều), Chương II – Thủ tục đăng ký hạn mức phát hành trái phiếu quốc tế không được Chính phủ bảo lãnh (04 điều), Chương III – Thủ tục đăng ký khoản phát hành (gồm 02 Điều), Chương IV – Thủ tục đăng ký thay đổi khoản phát hành (gồm 03 Điều), Chương V – Điều khoản thi hành (02 điều). Nội dung của dự thảo Thông tư được tóm tắt như sau:

1. Kế thừa và diễn đạt rõ hơn các quy trình đang được áp dụng một cách có hiệu quả, không phát sinh vướng mắc:

Đặc thù của phát hành TPQT khác với các khoản vay truyền thống là ngay sau khi chào bán và chốt giá (pricing) cùng khối lượng đặt mua, trong thời gian 2-5 ngày, tiền bán trái phiếu sẽ được chuyển cho tổ chức phát hành (các khoản vay truyền thống có thể rút theo tiến độ dự án) và khối lượng bán trái phiếu thường lớn 300 -500 triệu USD. Với tính chất như vậy, kết quả một đợt chào bán thành công có thể ảnh hưởng đến hạn mức vay nước ngoài; nên việc thực hiện các thủ tục hành chính (TTHC) nhằm quản lý hoạt động vay, trả nợ nước ngoài không được Chính phủ bảo lãnh dưới hình thức phát hành TPQT cần có những biện pháp đặc thù khác so với khoản vay truyền thống của doanh nghiệp.

Xuất phát từ đặc thù của phát hành TPQT, thực hiện nhiệm vụ giám sát hạn mức vay nước ngoài đảm bảo mục tiêu quản lý nợ nước ngoài của doanh nghiệp, các thủ tục hành chính đối với phát hành trái phiếu quốc tế từ trước đến nay được thực hiện qua các bước sau:

(i) Đăng ký hạn mức phát hành: Sau khi doanh nghiệp xây dựng, phê duyệt phương án phát hành TPQT và trước khi thực hiện phát hành, doanh nghiệp thực hiện việc đăng ký hạn mức phát hành. Bước này nhằm đảm bảo việc phát hành TPQT nếu thành công tại bất kỳ thời điểm nào trong năm đều đảm bảo nằm trong phạm vi hạn mức vay thương mại nước ngoài được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt cho năm đó theo quy định hiện hành của pháp luật. *Mặt khác*, bước này là cần thiết để tổ chức phát hành đáp ứng quy định về thành phần hồ sơ chào bán trái phiếu ra thị trường quốc tế gửi Ủy ban Chứng khoán Nhà nước để chấp thuận (đối với tổ chức phát hành là công ty đại chúng, công ty chứng khoán, công ty quản lý quỹ đầu tư chứng khoán) theo quy định tại *điểm a khoản 2 Điều 26 và điểm c khoản 2 Điều 27 Nghị định 153*.

(ii) Xác nhận đăng ký khoản phát hành (bao gồm 2 bước): *Bước 1* – Tổ chức phát hành gửi dự thảo cuối cùng các văn kiện phát hành; *Bước 2* – sau khi chốt giá và khối lượng bán trái phiếu, doanh nghiệp hoàn thiện hồ sơ theo quy định và gửi NHNN để xác nhận đăng ký; NHNN xem xét, xác nhận đăng ký khoản phát hành trong **02 ngày làm việc** nếu hồ sơ của doanh nghiệp gửi đã đầy đủ, hợp lệ và các tài liệu gửi chính thức thống nhất hoặc không có sự khác biệt đáng kể và dự thảo gửi NHNN) đảm bảo kịp thời gian để doanh nghiệp thu tiền bán trái phiếu theo thông lệ thị trường đối với nghiệp vụ này. Việc xây dựng quy trình 2 bước nêu trên là nhằm đủ thời gian để NHNN xem xét, xử lý hồ sơ mà vẫn kịp để Tổ chức phát hành rút vốn từ bán trái phiếu, *phù hợp với thông lệ quốc tế về trái phiếu.*

Do các quy định hiện tại như trên đã đáp ứng thực tiễn hoạt động phát hành TPQT, quá trình áp dụng không gây khó khăn, vướng mắc nên dự thảo Thông tư sẽ kế thừa các quy định này từ Thông tư 17. Việc diễn đạt, sắp xếp lại các quy định này trong các Chương tương ứng nhằm thuận tiện theo dõi và thể hiện rõ trình tự các bước của TTHC, tương tự cách diễn đạt tại các quy trình đăng ký/đăng ký thay đổi khoản vay nước ngoài hiện nay, *không ban hành thêm TTHC mới, không làm tăng điều kiện đối với việc thực hiện TTHC, không làm tăng thành phần hồ sơ thực hiện TTHC.*

2. Bỏ toàn bộ các quy định về thủ tục thẩm định khoản phát hành trái phiếu quốc tế của ngân hàng thương mại (NHTM) nhà nước.

Thông tư 17 hướng dẫn thủ tục thẩm định khoản phát hành TPQT của ngân hàng thương mại nhà nước căn cứ quy định tại Nghị định 90/2011/NĐ-CP ngày 14/10/2021 của Chính phủ về phát hành trái phiếu doanh nghiệp (**Nghị định 90**). Hiện nay, **Nghị định 153** đã bỏ các quy định về việc thẩm định khoản phát hành TPQT của doanh nghiệp nhà nước.

Việc thẩm định, phê duyệt, chấp thuận khoản vay nước ngoài, khoản phát hành TPQT (là một hình thức vay nước ngoài) của doanh nghiệp nhà nước hiện tại được thực hiện theo *Luật số 69/2014/QH13 quy định về quản lý và sử dụng vốn nhà nước đầu tư vào sản xuất, kinh doanh tại doanh nghiệp* (sau đây gọi tắt là **Luật 69**) và các văn bản hướng dẫn. Đối với các doanh nghiệp mà NHNN là Cơ quan đại diện chủ sở hữu vốn/Người đại diện chủ sở hữu trực tiếp, quy trình xem xét, chấp thuận, phê duyệt khoản vay, trách nhiệm của NHNN đã được quy định tại Quyết định 1500/QĐ-NHNN ngày 20/9/2021 của Thống đốc ban hành quy chế về Người đại diện chủ sở hữu trực tiếp, người đại diện phần vốn nhà nước tại tổ chức tín dụng, tổ chức tài chính và doanh nghiệp do Ngân hàng nhà nước quản lý (Quyết định 1500). Như vậy, mặc dù bỏ quy trình thẩm định khoản phát hành TPQT của NHTM nhà nước tại Thông tư này, nhưng các nội dung cần thiết để xem xét phê duyệt việc phát hành TPQT của NHTM nhà nước cũng như các doanh nghiệp khác mà NHNN quản lý sẽ được thực hiện theo các văn bản hướng dẫn thực hiện Quyết định 1500 để đảm bảo tuân thủ quy định tại Luật 69.

3. Bổ sung quy định về các trường hợp sẽ không phải thực hiện đăng ký thay đổi khoản phát hành TPQT:

Nhằm đơn giản hóa TTHC, dự thảo Thông tư sẽ bổ sung quy định nêu rõ các trường hợp sẽ không cần thực hiện đăng ký thay đổi khoản phát hành, *trương tữ* như quy định đối với khoản vay nước ngoài bao gồm: thay đổi địa chỉ bên đi vay, tên Ngân hàng thương mại; trả nợ lãi, phí, ...

4. Bỏ các nội dung không liên quan đến TTHC trong việc phát hành TPQT:

Sau khi khoản phát hành được đăng ký, việc sử dụng tài khoản, các giao dịch chuyển tiền liên quan, trách nhiệm báo cáo, trách nhiệm của ngân hàng cung ứng dịch vụ tài khoản ... *được thực hiện như các khoản vay truyền thống khác*. Do đó, để tránh trùng lặp, Thông tư này sẽ chỉ quy định về TTHC liên quan đến quá trình phát hành trái phiếu quốc tế của doanh nghiệp bao gồm: (i) Thủ tục xác nhận hạn mức phát hành trái phiếu quốc tế không được Chính phủ bảo lãnh; (ii) Thủ tục xác nhận đăng ký, đăng ký thay đổi khoản phát hành trái phiếu quốc tế của doanh nghiệp không được Chính phủ bảo lãnh.

Các nội dung quản lý ngoại hối khác (mở tài khoản, chế độ báo cáo, chuyển tiền...) được thực hiện thống nhất giống các khoản vay nước ngoài dưới hình thức và thực hiện theo quy định tại Thông tư 03/2016/TT-NHNN ngày 26/02/2016 hướng dẫn một số nội dung về quản lý ngoại hối đối với việc vay, trả nợ nước ngoài của doanh nghiệp (và các văn bản thay thế/sửa đổi – nếu có). Như vậy, so với Thông tư 17, dự thảo Thông tư thay thế Thông tư 17 sẽ không còn các nội dung quy định về quyền mua ngoại tệ của Tổ chức phát hành, trách nhiệm của tổ chức cung ứng dịch vụ tài khoản phát hành, quy định về mở tài khoản phát hành; quy định về cơ chế báo cáo.

IV. ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG

Dự thảo Thông tư được ban hành sẽ có các tác động như sau:

- Quy trình thực hiện TTHC về cơ bản giữ nguyên do đáp ứng yêu cầu về thời gian, trình tự thủ tục phù hợp với đặc thù của hoạt động phát hành TPQT, thực tế triển khai thời gian qua không gây khó khăn, vướng mắc; chỉ điều chỉnh diễn đạt và bổ sung cách thức nộp hồ sơ theo hình thức trực tuyến tại Cổng Dịch vụ công Quốc gia để đảm bảo phù hợp với đề án đơn giản hóa TTHC của Chính phủ.

- Việc bỏ các quy định về thủ tục thẩm định, bổ sung trường hợp không cần thực hiện ĐKTĐ sẽ *giảm* số lượng TTHC liên quan đến khoản phát hành TPQT phải thực hiện. Số lượng TTHC giảm sẽ giúp giảm chi phí thực hiện TTHC từ phía doanh nghiệp cũng như chi phí xử lý TTHC từ phía cơ quan nhà nước (giảm thời gian xử lý TTHC, giảm chi phí lưu trữ hồ sơ).

- Hoàn thiện hệ thống pháp luật về vay, trả nợ nước ngoài theo hướng đồng bộ, tránh việc trùng lặp các quy định đã có trong các văn bản QPPL khác về vay, trả nợ nước ngoài; cũng như thống nhất với các VBQPPL khác (Nghị định 153 và quy định khác có liên quan).
